

vestlandsindeks

KVARTALSVIS FORVENTNINGSINDEKS FOR VESTLANDSK NÆRINGSLIV

Veien tilbake etter krisen blir ulik for vestlandsbedriftene

- En av tre bedrifter innen maritim næring melder om negativ markedsutvikling
- Overnattings og serveringsvirksomheter forventer langvarige utfordringer

Fakta om Vestlandsindeksen

Vestlandsindeks er en kvartalsvis temperaturmåler for næringslivet på Vestlandet utarbeidet av Sparebanken Vest i samarbeid med Respons Analyse, og ble første gang presentert februar 2012. Dette er den 35. utgaven av Vestlandsindeks, og undersøkelsen ble gjennomført blant 700 bedrifter i perioden 10. august – 28. august 2020. Bedriftene er tilfeldig utvalgt med to eller flere ansatte, fordelt på 200 bedrifter i Rogaland, Vestland Sør 1 og Møre og Romsdal og 100 i Vestland Nord 2. I Vestlandsindeks 3/2020 er det intervjuet et utvidet utvalg blant bedrifter innen næringene «overnatting og servering» (93) og «maritime næringer» (48). Respondentene blir spurt om viktige indikatorer som

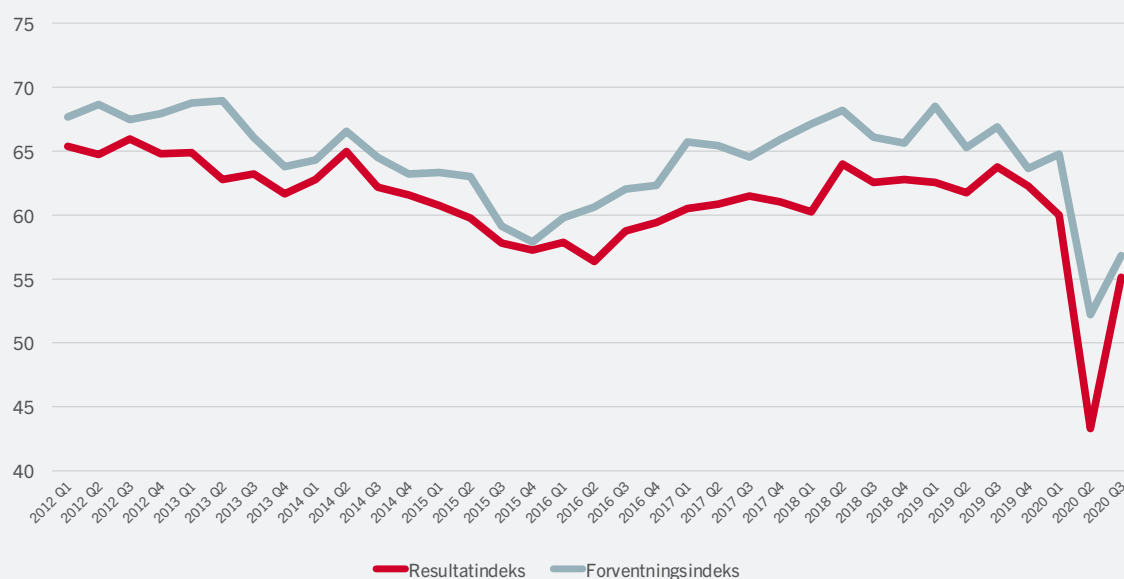
blant annet etterspørsel, sysselsetting, investering og markedsutsikter de tre foregående månedene og hvordan de forventer at utviklingen skal bli neste halvår. Vestlandsindeks kan være mellom 0 og 100. Et tall over 50 indikerer at bedriftene har et positivt syn på den økonomiske situasjonen og utviklingen, mens et tall under 50 indikerer pessimisme. For andre kvartal 2020 viser Vestlandsindeks en resultatindeks på 55,1 og en forventningsindeks på 56,8. Resultatindeksen viser bedriftenes opplevelse av markedsituasjonen de siste tre måneder mens forventningsindeksen viser bedriftenes forventninger til markedsituasjonen de neste seks måneder.

Veien tilbake etter krisen blir ulik for vestlandsbedriftene

Vestlandsindeks 3/2020 viser en betydelig bedring for resultatindeksen etter den rekordsvake noteringen i Vestlandsindeks 2/2020. Resultatindeksen stiger fra 43,3 til 55,1, noe som viser at mange av vestlandsbedriftene har kunnet gjenoppta sine aktiviteter de siste tre måneder etter den dramatiske nedstengingen som preget mange bransjer i vår. Indeksverdien er imidlertid fremdeles på et lavt nivå sammenlignet med tidligere noteringer. Dette viser at vestlandsøkonomien fremdeles ikke er friskmeldt. Det er også stor spredning i resultatene mellom ulike næringer hvor blant annet «Varehandel, bilverksteder og annen tjenesteyting» viser en resultatindeks på 61,5, mens «Shipping, transport og lagring» har en resultatindeks på 44,9.

Forventningsindeksen, som forteller hva bedriftene venter de neste seks måneder, stiger i mindre grad enn resultatindeksen med en økning på 4,6 poeng til 56,8. Også her er det store forskjeller mellom de ulike næringene, hvor særlig «Overnattings- og serveringsvirksomhet» skiller seg ut med en ytterligere nedgang fra den svake målingen vi så i Vestlandsindeks 2/2020. Den svake forventningsindeksen er preget av at bedriftene melder om lave forventninger til investeringer og sysselsetting, noe som tyder på stor grad av usikkerhet og en forsiktig tilnærming til nye kostnader.

Resultat- og forventningsindeks

Resultatindeksen forteller hvordan bedriftene på Vestlandet har opplevd den økonomiske situasjonen de siste tre månedene. I Vestlandsindeksen 3/2020 stiger resultatindeksen markant til 55,1 fra rekordlave 43,3 i foregående kvartal, hvilket er den største kvartalsvise oppgangen i Vestlandsindeksens historie. Dermed er resultatindeksen igjen over 50, hvilket indikerer at nedturen er i ferd med å snu på Vestlandet. På tross av en betydelig forbedring er resultatindeksen fortsatt et godt stykke under det historiske gjennomsnittet på 61,2, noe som tyder på at den økonomiske situasjonen for bedrifter på Vestlandet fortsatt ikke er tilbake til nivåene man så før koronakrisen.

Oppgangen i resultatindeksen er jevnt fordelt over regioner, men mellom ulike næringer er det større forskjeller. Den største forbedringen ser man i næringene «overnattings- og serveringsvirksomhet» samt «shipping, transport og lagring», selv om sistnevnte fortsatt indikerer en nedgang i økonomisk aktivitet med en resultatindeks på 45 poeng. «Overnattings- og serveringsvirksomhet» viser en resultatindeks på 50, en markant økning fra 26 poeng ved forrige kvartal. «Varehandel, bilverksteder og annen tjenesteyting» ser også en betydelig oppgang, og noteres på 62 poeng. Øvrige næringer ser stort sett samme utvikling som samleindeksen. Blant økonomiske enkeltindikatorer ser man en økning i etterspørsel på lik linje med samleindeksen, ettersom det negative etterspørselssjokket forbundet med smittevernstiltakene og nedstengning i forrige kvartal for mange er blitt reversert. Investering og sysselsetting ser imidlertid en mer beskjeden oppgang til henholdsvis 49,4 og 46,7 poeng.

Forventningsindeksen forteller hvilke forventninger bedriftene på Vestlandet har til den økonomiske situasjonen de neste seks månedene. I Vestlandsindeksen 3/2020 stiger forventningsindeksen beskjeden til 56,8 fra 52,2 ved forrige kvartal, noe som er under det historiske gjennomsnittet på 64,6. Vestlandsbedriftene forventer dermed en moderat bedring i den økonomiske situasjonen de neste seks månedene, og indeksverdien indikerer at koronakrisen vil ha en mer langvarig effekt på etterspørsel, investering, lønnsomhet og sysselsetting. Det er her verdt å merke seg at forventningsindeksen ligger lengre under sitt historiske gjennomsnitt enn hva gjelder resultatindeksen.

Oppgangen i forventningsindeksen er relativt bred på næringsnivå, men visse næringer skiller seg ut. Bedriftene innen «overnattings- og serveringsvirksomhet» rapporterer som eneste næringsgruppe om ytterligere nedgang i forventningene. For denne næringen faller forventningsindeksen til 43 fra 47 i forrige kvartal, hvilket betyr at disse bedriftene forventer et svært svakt halvår fremover etter at sommeren med godt besøk av norske ferieturister er passert. På den positive siden øker den samlede investeringsindeksen fra under 50 til 53,1, noe som indikerer at flesteparten av Vestlandsbedriftene forventer å øke sine investeringer fra dagens nivå. Unntaket her er bransjene «bygge- og anleggsvirksomhet» samt «overnattings- og serveringsvirksomhet», hvor man forventer å investere mindre de neste seks månedene. I likhet med de siste tre månedene ser man imidlertid en beskjeden oppgang i sysselsettingsforventninger på tvers av næringene, til 52,9 poeng.

Forventningsindeks – totalt og etter næring

For bedrifter med mer enn 50 prosent av omsetningen knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet stiger resultatindeksen moderat fra rekordlave 37,7 poeng i forrige kvartal til 40,5 poeng. Forventningsindeksen for denne gruppen bedrifter stiger imidlertid mer, fra 37,1 poeng i forrige kvartal til 49,0 poeng. Dette tyder

på at den økonomiske situasjonen fremdeles er svært krevende i olje- og gassbransjen, og at bedriftene ikke ser tydelige tegn til verken bedring eller forverring av situasjonen fremover.

Svake utsikter for sysselsetting på tross av økende etterspørsel

Sysselsetting – både over de siste tre månedene samt forventninger – ser en relativt beskjeden oppgang i forhold til etterspørsel. For «bygge- og anleggsvirksomhet» bykser etterspørselen over de siste tre månedene fra 47 til 62 poeng, mens sysselsetting over samme periode øker fra 44 til 49 poeng. For «varehandel, bilverksteder og annen tjenesteyting» øker etterspørselen over tilsvarende periode fra 47 til 64 poeng, mens sysselsetting øker fra 40 til 48 poeng. Den samme utviklingen rapporteres for bransjene «eiendom og finans», «jordbruk, skogbruk og fiske» og «overnattings- og serveringsvirksomhet», der bedriftene over de siste tre månedene har opplevd en forbedring av etterspørselen med en tilsvarende negativ eller nøytral utvikling i sysselsetting. En forklaring på dette kan være at bedriftene

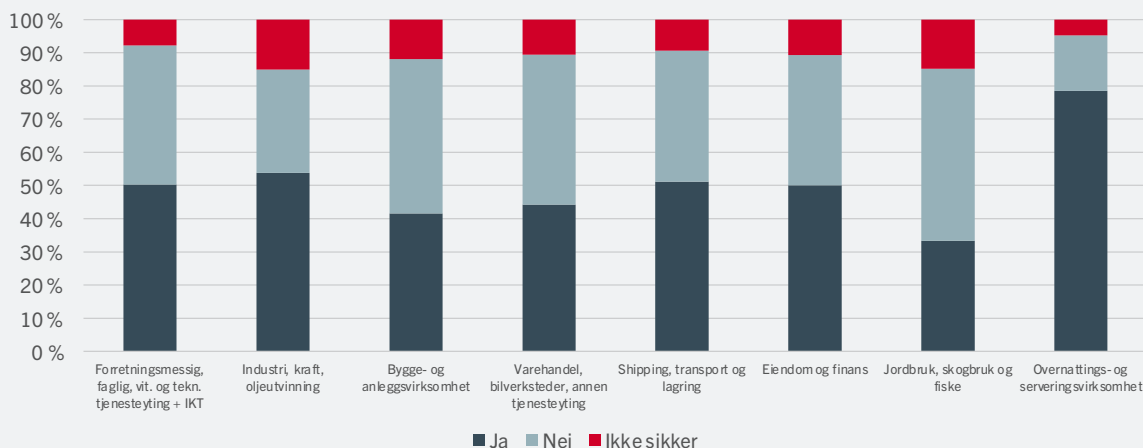
ønsker å kutte ned på kostnadene som følge av økt usikkerhet fremover, og dermed være bedre rustet dersom man igjen må stenge ned samfunnet på grunn av økt smittespredning. Denne trenden er spesielt fremtredende for store bedrifter med mer enn 50 ansatte; denne gruppen rapporterer om en bemanning i dag på 88 % sammenlignet med planer før koronakrisen inntraff, mens de minste bedriftene har en bemanning på 94 %. Videre planlegger 56 % av de største bedriftene å permittere/si opp ansatte, mens tilsvarende tall for de minste bedriftene er 22 %. En potensiell forklaring på dette kan være at større bedrifter har flere ikke-essensielle ansatte og dermed større handlingsrom for å si opp ansatte som ikke er livsviktige for bedriften.

Stort behov for støtteordninger ved ny smitteoppblomstring, men store variasjoner mellom næringer

En stor andel av bedriftene på Vestlandet rapporterer om behov for videreføring eller utvidelse av eksisterende støtteordninger dersom Norge opplever en situasjon med ny smitteoppblomstring og dermed ny nedstengning. I snitt svarer 48,6 % av bedriftene at det er behov for dette, men det er store variasjoner mellom ulike næringer. «Overnattings- og serveringsvirksomhet» skiller seg klart ut, der 78,6 % av bedriftene svarer at det er behov for videreføring eller utvidelse av eksisterende støtteordninger i nevnte tilfelle. «Industri, kraft og oljeutvinning» og «shipping, transport og lagring» ligger også over gjennomsnittet, der henholdsvis 53,8 % og 51,2 % rapporterer om et slikt behov. Videre svarer 21,7 % av bedriftene at de

vil ha behov utover nåværende ordninger ved en eventuell smitteoppblomstring. Også her skiller «overnattings- og serveringsvirksomhet» seg klart ut, der hele 45,2 % av bedriftene svarer de vil ha behov utover nåværende ordninger. «Shipping, transport og lagring» ligger her også over gjennomsnittet (34,9 %). Dette illustrerer at myndighetenes støtteordninger har vært viktige for bedriftene på Vestlandet, og samtidig at det er kritisk for visse bransjer å få videre støtte dersom viruset igjen fører til nye nedstengninger. Det er de største bedriftene – de med over 50 ansatte – som har det største behovet for mer myndighetsstøtte ved ny smitteoppblomstring.

Dersom Norge opplever en situasjon med ny smitteoppblomstring og dermed økt nedstengning, vil dere ha behov for videreføring eller utvidelse av eksisterende ordninger?

Når det gjelder hvilke støtteordninger bedriftene spesifikt sier de vil ha behov for ved nye nedstengninger ser det ut til at kompensasjons- og permitteringsordningen er viktigst. Mens 20,3 % sier de vil ha behov for nye låneopptak i regi av myndighetene, svarer 57,9 % at de vil ha behov for en kompensasjonsordning i et slikt scenario. Hele 67,4 % sier de vil ha behov for en permitteringsordning.

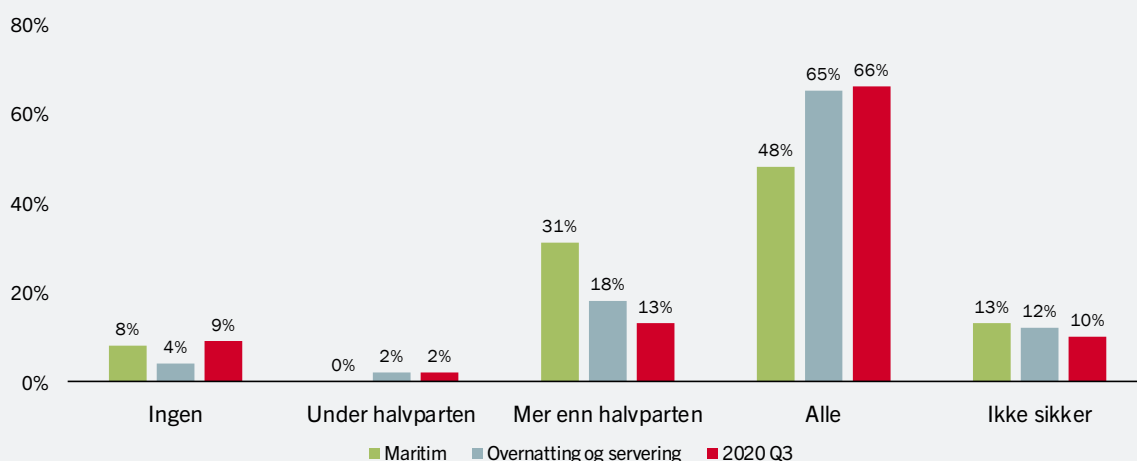
Selv om 66,2 % av bedriftene har planer om å tilbakekalle alle som har blitt permittert som følge av koronakrisen er det likevel grunn til bekymring i visse næringer. I «shipping, transport og lagring» svarer 15,4 % av bedriftene at ingen permitterte vil bli tilbakekalt; tilsvarende tall for hele utvalget er 8,2 %, noe som fortsatt er relativt dramatisk. Det er spesielt ufaglært arbeidskraft som ser ut til å være i faresonen.

Krevende tider for maritim næring

For bedriftene på Vestlandet med mer enn 50 prosent av omsetningen knyttet til maritim virksomhet havner resultatindeksen dette kvartalet på 46,8 poeng, hvilket indikerer at denne næringen fortsatt opplever en krevende økonomisk situasjon. Forventningsindeksen havner på 48,6 poeng, som videre indikerer at denne gruppen forventer en fortsatt krevende økonomisk situasjon det neste halvåret. Hele 33,3 % av bedriftene i denne gruppen svarer at etterspørselen eller ordreinngangen etter deres varer og tjenester har vært ganske eller svært negativ de siste tre månedene, og 30,0 % svarer at markedsutsiktene er ganske eller svært negative. Dette er betydelig mer negativt enn øvrige næringer som helhet.

Vestlandsbedriftene med mer enn 50 prosent av omsetningen knyttet til maritim virksomhet har så langt ikke permittert eller sagt opp flere ansatte enn øvrige næringer, men sysselsettingsutsiktene er mer usikre. Mens 68,1 % av bedriftene med ingen maritim omsetning planlegger å tilbakekalle samtlige permitterte, er tilsvarende tall for maritim næring 58,3 %. Med andre ord vurderer mer enn fire av ti bedrifter innen maritim næring utsiktene fremdeles til å være for usikre til å avgjøre om permitterte ansatte skal kalles tilbake.

Status for ansatte som er eller har vært permittert på grunn av koronakrisen og som vil bli kalt tilbake (grupperte svar)

På den positive siden er det stor omstillingsvilje i maritim næring. Blant de maritime bedriftene sier 19 % at de planlegger å gjøre investeringer i nye forretningsområder som følge av koronakrisen (9 % i

ordinært utvalg), og 21 % vil gjøre nye investeringer i eksisterende forretningsområder (16 % i ordinært utvalg). Dette illustrerer at maritim næring er omstillingsdyktig og klar for å gjøre nye satsninger.

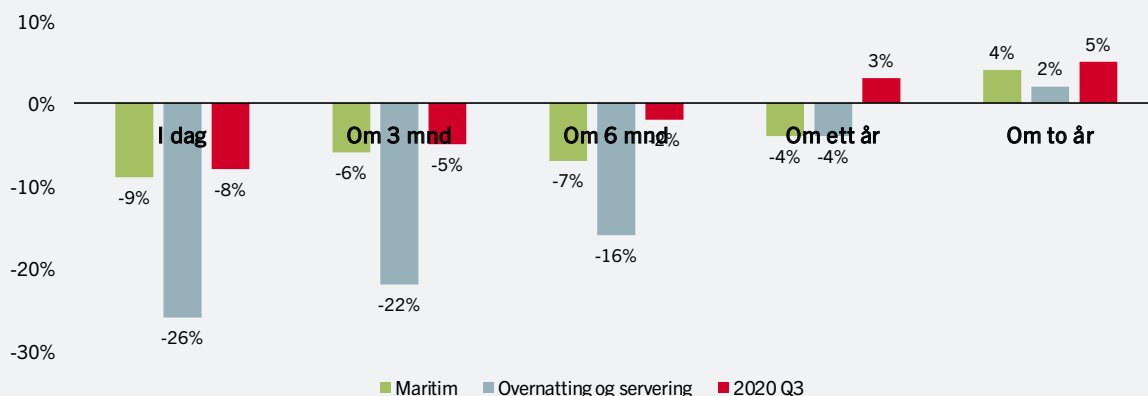
Oppsving for reiseliv i juli, men bekymringer for fremtiden henger over næringen

For bedriftene på Vestlandet innen «overnattings- og serveringsvirksomhet» stiger resultatindeksen markant til 50,7 poeng fra bunnoteringen på 25,3 poeng i forrige kvartal. Dette er i tråd med hva disse bedriftene forventet i forrige kvartal, da forventningsindeksen havnet på 45,9 poeng. På tross av denne forbedringen er det imidlertid fortsatt stor grunn til bekymring i denne næringen. I inneværende kvartal faller forventningsindeksen til 38,7 poeng, noe som indikerer at reiselivsbedriftene på Vestlandet forventer en betydelig forverring i den økonomiske situasjonen de kommende seks månedene. Dette er den eneste næringen som har fall i forventningsindeksen. Forklaringen på dette er nok at denne gruppen bedrifter fikk veldig god drahjelp av nordmenn som ferierte i eget land i sommer, men at de forventer betydelig lavere økonomisk aktivitet utover høsten på grunn av færre utenlandske turister og redusert aktivitet i forbindelse med forretningsreiser og konferanser. Hele 41,1 % av reiselivsbedriftene rapporterer om at markedsutsiktene for deres varer og tjenester de neste seks månedene er ganske eller svært negative. Reiselivsbedriftene forventer at omsetningen ikke er tilbake til normale nivåer før om nærmere to år.

Reiselivsbedriftene forventer også en svak utvikling i sysselsetting fremover. Selv om 82,0 % av bedriftene sier de vil tilbakekalle alle eller mer enn halvparten av nylige permitterte, forventer fortsatt 27,8 % at antall årsverk vil bli redusert noe eller redusert betydelig. Kun 7,8 % av reiselivsbedriftene forventer at antall årsverk vil øke i nærmeste fremtid. Sammenlignet med opprinnelige planer før krisen inntraff sier reiselivsbedriftene i snitt at de vil ha 77 % bemanning om seks måneder, og 87 % på ett års sikt.

Som nevnt tidligere svarer over tre fjerdedeler av reiselivsbedriftene at de har behov for videreføring eller utvidelse av eksisterende støtteordninger ved en eventuell smitteoppblomstring, og nesten halvparten svarer at de vil ha behov utover nåværende ordninger ved et slikt scenario. For disse bedriftene er det myndighetenes kompensasjonsordning som er viktigst, tett etterfulgt av den utvidede permitteringsordningen.

Hva er (forventet) omsetningsendring for bedriften på grunn av koronakrisen, i forhold til opprinnelige planer? (Snitt, alle spurte)

vestlandsindeks.no

